

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 2

2021 р.

Заступник голови Приймальної
комісії

Ю. О. Каганов

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ З КРАЇНОЗНАВСТВА, МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ, МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії

Освітня програма: Країнознавство

Запоріжжя – 2021 рік

I. Пояснювальна записка

1. Мета фахового вступного випробування з країнознавства, міжнародних відносин та світової політики, міжнародних економічних відносин – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені/рівні бакалавра/спеціаліста/магістра, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії в межах ліцензованого обсягу.

2. Форма фахового вступного випробування.

Фахове вступне випробування проходить у два етапи:

- Письмовий – абітурієнти здають письмову відповідь на питання екзаменаційного білету у письмовій формі. Тривалість письмового етапу – 60 хв. (не більше 120 хв.)

- Усний – співбесіда з абітурієнтами з питань екзаменаційного білету.

3. Білети: структура білету.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань.

Зміст питань включає наступні дисципліни: «Країнознавство», «Міжнародні відносини та світова політика», «Міжнародні економічні відносини».

4. Вимоги до відповіді вступника.

Абітурієнт має виявити знання з фундаментальних дисциплін. Зокрема, з дисципліни «Країнознавство» абітурієнт повинен знати історію, економіку, політичний устрій країн СНД, Європи, Північної Америки, Латинської Америки, Азії та Африки й аналізувати історичні витоки виникнення конкретних ситуацій в міжнародних відносинах України з іншими країнами світу. З дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» знати процес історії та політології міжнародних відносин, зовнішньої політики країн, світової політики, зовнішньої політики України у складі СРСР. З міжнародних економічних відносин знати сутність та прояви міжнародних економічних відносин, структуру міжнародного поділу праці та кооперації, структуру світового ринку.

Абітурієнт має **вміти**:

– складати розгорнутий тезисний план відповіді на питання;

– аргументовано доводити свою точку зору;

- аналізувати історичні витоки виникнення конкретних ситуацій у міжнародних відносинах України з іншими країнами світу;

– аналізувати історичні витоки виникнення політичних теорій та їх реалізації в Україні та інших країнах світу;

Програма вступного фахового випробування зі спеціальності «Країнознавство» для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» базується на знаннях, вміннях та навичках з фундаментальних дисциплін, отриманих абітурієнтами при набутті ними освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» з галузі знань «Міжнародні відносини».

II. Критерії оцінювання

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем магістра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низькій рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

III. Структура програми

КРАЇНОЗНАВСТВО

Історія, економіка, політичний устрій країн СНД.

Цивілізаційна характеристика регіону. Історичне минуле країн регіону. Виникнення державності в країнах регіону та її еволюція в ХХ – на початку ХХІ ст.

Географія, населення, природно-ресурсний потенціал країн регіону. Структура господарства в країнах регіону. Економіка та інтеграційні процеси в регіоні. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Конституційний лад у державах регіону. Політичні режими. Партійно-політичні системи в країнах регіону. Політичне лідерство. Політичні та соціально-політичні процеси в країнах регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Соціальні, етнічні, конфесійні проблеми країн регіону.

Геополітичне розташування та зовнішньополітичні орієнтири країн регіону. Зв'язки країн регіону з Україною.

Особливості країнознавчих характеристик та сучасного внутрішньополітичного життя Росії, Білорусі, Молдови, країн Південного Кавказу, Казахстану та країн Центральної Азії. Президентство Б. Єльцина, В. Путіна, О. Лукашенка, В. Вороніна, М. Саакашвілі, Г. та І. Алієвих, Н. Назарбаєва, С. Ніязова, І. Карімова, Е. Рахмонова, А. Акаєва. Війни в Чечні. Конфлікти в Придністров'ї, Абхазії, Південній Осетії, Нагірному Карабаху. Функціонування СНД, ОДКБ, ЄврАзЕС та інших міжнародних організацій у регіоні.

Історія, економіка, політичний устрій країн Європи.

Цивілізаційна характеристика регіону. Історичне минуле країн регіону. Виникнення державності в країнах регіону та її еволюція в ХХ – на початку ХХІ ст.

Географія, населення, природно-ресурсний потенціал країн регіону. Структура господарства в країнах регіону. Економіка та інтеграційні процеси в регіоні. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Конституційний лад у державах регіону. Політичні режими. Партійно-політичні системи в країнах регіону. Політичне лідерство. Політичні та соціально-політичні процеси в країнах регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Соціальні, етнічні, конфесійні проблеми країн регіону.

Геополітичне розташування та зовнішньополітичні орієнтири країн регіону. Зв'язки країн регіону з Україною.

Особливості країнознавчих характеристик та сучасного внутрішньополітичного життя країн Європи. Особливості внутрішньої й зовнішньої політики А.Меркель, Н.Саркозі, Д.Кемерона. Перехід країн Центрально-Східної Європи від тоталітаризму до демократії: спільне та відмінне. Збройні конфлікти на Балканах. Процеси європейської інтеграції. Функціонування міждержавних об'єднань (НАТО, Євросоюз), їх політика щодо України.

Історія, економіка, політичний устрій країн Північної Америки. Цивілізаційна характеристика регіону. Історичне минуле країн регіону. Виникнення державності в країнах регіону та її еволюція в ХХ – на початку ХХІ ст.

Географія, населення, природно-ресурсний потенціал країн регіону. Структура господарства в країнах регіону. Економіка та інтеграційні процеси в регіоні. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Конституційний лад у державах регіону. Політичні режими. Партиїно-політичні системи в країнах регіону. Політичне лідерство. Політичні та соціально-політичні процеси в країнах регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Соціальні, етнічні, конфесійні проблеми країн регіону.

Геополітичне розташування та зовнішньополітичні орієнтири країн регіону. Зв'язки країн регіону з Україною.

Особливості країнознавчих характеристик та сучасного внутрішньополітичного життя США і Канади. «Новий курс» Ф.Д. Рузвельта та його вплив на соціальний та економічний розвиток США в ХХ ст. Зовнішньополітичні доктрини США в ХХ ст. Президентство Р.Рейгана, Б.Клінтона та Б.Обами. Питання світового лідерства США в ХХІ ст. Інтеграційні процеси в Північній Америці. Проблема Квебеку в Канаді. Українська діаспора в США та Канаді.

Історія, економіка, політичний устрій країн Латинської Америки.

Цивілізаційна характеристика регіону. Витоки, формування і розвиток Латиноамериканської цивілізації та її місце в цивілізаційній структурі сучасного світу. Історичне минуле країн регіону. Доколумбові цивілізації Америки. Колонії Іберійських країн в Америці. Виникнення державності в країнах регіону та її еволюція в ХІХ – на початку ХХІ ст. Військові диктатури та демократизація країн у ХХ ст.

Географія, населення, природно-ресурсний потенціал країн регіону. Структура господарства в країнах регіону. Економіка та інтеграційні процеси в регіоні. НАФТА. МЕРКОСУР. Андська група. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Конституційний лад у державах регіону. Політичні режими. Партиїно-політичні системи в країнах регіону. Політичне лідерство. Політичні та соціально-політичні процеси в країнах регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Соціальні, етнічні, конфесійні проблеми країн регіону.

Геополітичне розташування та зовнішньополітичні орієнтири країн регіону. Зв'язки країн регіону з Україною.

Особливості країнознавчих характеристик та сучасного внутрішньополітичного життя Мексики, Куби, країн Центральної Америки, країн Карибського басейну, країн Андської групи, країн МЕРКОСУР. Історичні витоки сучасної партиїно-політичної системи Мексики та її зміст. Становлення та інституціоналізація режиму Ф.Кастро на Кубі. Режим У.Чавеса у Венесуелі. Особливості суспільно-політичного розвитку Бразилії в ХХ ст.: популізм, бразильське “економічне диво”. Особливості суспільно-політичного розвитку Аргентини в ХХ ст.: перонізм. Чилі в останній третині ХХ ст.: уряд С.Альєнде, диктатура А.Піночета. Українці в країнах Південної Америки.

Історія, економіка, політичний устрій країн Азії.

Цивілізаційна характеристика регіону. Історичне минуле країн регіону. Виникнення державності в країнах регіону та її еволюція в ХХ – на початку ХХІ ст.

Географія, населення, природно-ресурсний потенціал країн регіону. Структура господарства в країнах регіону. Економіка та інтеграційні процеси в регіоні. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Конституційний лад у державах регіону. Політичні режими. Партиїно-політичні системи в країнах регіону. Політичне лідерство. Політичні та соціально-політичні процеси в країнах регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Соціальні, етнічні, конфесійні проблеми країн регіону.

Геополітичне розташування та зовнішньополітичні орієнтири країн регіону. Зв'язки країн регіону з Україною.

Особливості країнознавчих характеристик та сучасного внутрішньополітичного життя КНР, Японії, країн Кореїського півострова, Південно-Східної Азії, Південної Азії,

Середнього і Близького Сходу. Роль КПК в Китаї. Спадщина Ден Сяопіна. Тайванська проблема. Японське та корейське «економічне диво». Соціальні (кастові), релігійні та етнічні проблеми Індії. Іранська революція. Проблема Афганістану та Іраку в ХХ – на початку ХХІ ст. Курдська проблема. Туреччина і Євросоюз. Палестинська проблема.

Історія, економіка, політичний устрій країн Африки.

Цивілізаційна характеристика регіону. Історичне минуле країн регіону. Виникнення державності в країнах регіону та її еволюція в ХХ – на початку ХХІ ст.

Географія, населення, природно-ресурсний потенціал країн регіону. Структура господарства в країнах регіону. Економіка та інтеграційні процеси в регіоні. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Конституційний лад у державах регіону. Політичні режими. Партиїно-політичні системи в країнах регіону. Політичне лідерство. Політичні та соціально-політичні процеси в країнах регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Соціальні, етнічні, конфесійні проблеми країн регіону.

Геополітичне розташування та зовнішньополітичні орієнтири країн регіону. Зв'язки країн регіону з Україною.

Особливості країнознавчих характеристик та сучасного внутрішньополітичного життя Північної Африки, Тропічної та Південної Африки. Антиколоніальна боротьба народів Африки у ХХ ст. та її наслідки. Труднощі налагодження самостійного економічного й політичного життя. Режим М.Каддафі в Лівії. Міжетнічні, міжплеменні та міждержавні конфлікти в Африці. Режим апартеїду в ПАР у ХХ ст.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

Історія міжнародних відносин. Погляди на міжнародні відносини у давнину (Ст. Схід та античність). Зовнішньополітична думка в добу Відродження та Нового часу. Проблеми міжнародних відносин у роботах мислителів 17-18 ст. Марксистська думка про проблеми війни та миру. Сучасні підходи щодо світової політики та міжнародних відносин (Хангтінгтон, Бжезинський, Валлернстайн, інші).

Політологія міжнародних відносин. Політичні теорії природи міжнародних відносин: біологізаторський підхід, психологічний підхід (його варіанти), соціобіологічний підхід, соціологічний підхід, класовий підхід. Концепції змісту сучасної міжнародної політики: концепція реалізму (доповідь Ганс Моргентау), концепція балансу сил, концепція взаємозалежності, концепція мирного співіснування, концепція нового світового порядку.

Зовнішня політика країн. Мета та завдання зовнішньої політики країни. Пріоритетні напрями двосторонніх взаємовідносин. Розвиток регіонального співробітництва. Членство в міжнародних та регіональних організаціях.

Світова політика. Світ по завершенню холодної війни: монополярна чи багатополярна система? Монополярна система: 3 концепції лідерства США. Концепції неомондіалізму та неонатлантизму (Хангтінгтон, Бжезинський, Валлернстайн, інші).

Зростання міжнародного впливу США як єдиної світової наддержави. Роль Росії, Китаю, Індії в сучасних міжнародних відносинах. Розвиток європейського Союзу та НАТО. Нова роль країн Східної Європи. ООН в системі сучасних міжнародних відносин. Головні тенденції світового розвитку наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Сучасні підходи щодо світової політики та міжнародних відносин.

Зовнішня політика України в складі СРСР. Основні напрями зовнішньої політики України у складі СРСР: національні інтереси та завдання зовнішньої політики. Створення та розгортання діяльності Наркомату закордонних справ УРСР. Участь УРСР в Установчій конференції ООН у Сан-Франциско. Вихід УРСР на міжнародну арену. УРСР і розв'язання міжнародних проблем. «Німецьке питання» та УРСР. Українська РСР у міжнародних відносинах періоду загострення «холодної війни» та посилення блокового протистояння.

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Сутність та форми прояву міжнародних економічних відносин. Через систему понять і категорій курсу МЕВ визначається зміст самих міжнародних економічних відносин. Через поняття і категорії визначаються форми прояву МЕВ, суб'єкти системи світогосподарських зв'язків, характер відносин між суб'єктами МЕВ. Сучасна економічна наука виділяє наступні форми прояву МЕВ: міжнародний поділ праці, міжнародна торгівля, міжнародні валютно-кредитні та фінансові відносини, рух факторів виробництва, міжнародна інвестиційна діяльність, міжнародні науково-технічні зв'язки. Міжнародні економічні відносини пов'язані з діяльністю суб'єктів, що беруть в них участь: держава, інтеграційні об'єднання держав, міжнародні економічні організації, транснаціональні корпорації і транснаціональні банки.

Еволюція міжнародних економічних відносин. Доколоніальний період розвитку МЕВ. Колоніальний період МЕВ. Новий (неоколоніальний період) розвитку світу господарських зв'язків. Міжнародні зв'язки у найновіший період.

Міжнародний поділ праці і кооперація виробництва. Суть міжнародного поділу праці.

Міжнародний поділ праці – основа міжнародних економічних відносин. Характеристика основних моделей та форм міжнародного поділу праці. Сутність та форми міжнародної кооперації праці. Міжнародна спеціалізація виробництва. Особливості міжнародного поділу праці на сучасному етапі. Головні фактори розвитку. Нові тенденції міжнародного поділу праці і світової економіки. Економічна ефективність. Україна в системі міжнародного поділу праці. Міжнародний поділ праці як фактор розвитку національної економічної системи. Напрями активізації в міжнародному поділі праці. Перспективи участі України у світогосподарських процесах. Поняття спеціалізації та кооперування та їх ефективність. Міжнародна спеціалізація виробництва, сучасні тенденції. Види та форми міжнародного кооперування, особливості розвитку на сучасному етапі.

Світове господарство як цілісна система. Виникнення світового господарства і його характерні риси. Структура та характерні риси світового ринку. Внутрішня інтернаціоналізація. Зовнішня інтернаціоналізація. Глобалізація. Головні етапи економічної глобалізації. Суть світового господарства та його характерні риси.

Міжнародна торгівля як провідна форма МЕВ. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобалізації. Світова торгівля, світовий ринок послуг та міжнародна економічна інтеграція. Перспективи участі України у світовій торгівлі. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобалізації. Світова торгівля та міжнародна економічна інтеграція. Роль зовнішньої торгівлі в економічному розвитку України. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобалізації. Світова торгівля та міжнародна економічна інтеграція. Роль зовнішньої торгівлі в економічному розвитку України.

Сутність, етапи формування та структура світового ринку товарів та послуг. Теоретичні підходи до аналізу міжнародних ринків товарів та послуг. Етапи формування та структура світового ринку товарів. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобалізації. Світовий ринок послуг. Місце і роль послуг в світовій економіці. Особливості класифікації послуг в сучасних умовах розвитку. Місце України на світовому ринку послуг.

Міжнародна виробнича інфраструктура та її підсистеми. Сучасна міжнародна економічна діяльність та її інфраструктура. Інфраструктура міжнародної торгівлі. Особливості міжнародного руху капіталу та його учасники. Міжнародна міграція робочої сили. Взаємодія в рамках міжнародних економічних інтеграційних процесів. Інфраструктура міжнародних кредитних відносин. Учасники міжнародних науково-технічних відносин.

Інтернаціоналізація господарського життя в умовах глобальної трансформації. Основи економічної єдності світу. Закономірності світового економічного розвитку. Необхідність міжнародної стратегії економічного розвитку. Цивілізаційна структура сучасного світу. Елементи глобальної економіки. Інтернаціоналізація господарського життя

як основа розвитку світового господарства. Структура світової глобальної системи. Міжнародні організації та економічний розвиток. Стійкий економічний розвиток. Індикатори стійкого економічного розвитку. Світова рівновага. Інтеграційні стратегії – загальне та особливе в розвитку інтеграційних об'єднань.

Міжнародна міграція робочої сили. Загальні закономірності розвитку світового ринку трудових ресурсів. Міжнародна трудова міграція: суть та причини виникнення. Основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Регулювання міжнародних міграційних процесів. Міжнародна організація праці.

Міжнародні валютно-фінансові відносини. Сутність міжнародних валютних відносин. Валютний ринок. Міжнародна валютна система та етапи її розвитку. Платіжний баланс. Норми та джерела міжнародного права у сфері міжнародних фінансів. Система міжнародних угод щодо фінансової діяльності. Міжнародна фінансова політика та її реалізація. Наднаціональна координація міжнародних валютно-фінансових відносин.

Суть та функції міжнародних кредитних відносин. Сутність міжнародного кредиту. Принципи та функції міжнародного кредиту. Форми міжнародного кредиту. Класифікація форм міжнародного кредиту. Лізинг. Факторинг. Форфейтинг. Міжнародні валютно-кредитні організації.

Міжнародна інвестиційна діяльність. Економічна сутність інвестицій. Валові та чисті інвестиції. Внутрішні, іноземні та зарубіжні інвестиції. Міжнародні інвестиції. Прямі та портфельні інвестиції. Систематизація міжнародних інвестицій. Сутність мотивація міжнародної інвестиційної діяльності. Інвестиційні ресурси - світове інвестиційне багатство. Фактори міжнародного інвестування. Міжнародна інвестиційна інфраструктура. Міжнародний інвестиційний ринок, його кон'юнктура.

Інтеграційні процеси та їх вплив на систему міжнародних економічних відносин. Поняття та основні риси міжнародної економічної інтеграції та глобалізації. Форми міжнародної інтеграції. Сучасні особливості процесів міжнародної економічної інтеграції. Особливості процесів міжнародної економічної інтеграції. Особливості розвитку інтеграційних процесів у Європі. Європейський Союз (ЄС). Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). Умови і передумови загальноєвропейської економічної інтеграції. Північноамериканська асоціація вільної торгівлі (НАФТА). Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки, Азії, Африки. Передумови, особливості і шляхи інтеграції. Інтеграційні пріоритети. Внутрішньоекономічні фактори інтеграції. Зовнішньоекономічні фактори інтеграції: трансформація структури зовнішньої торгівлі; активізація іноземної інвестиційної діяльності; формування системи регулювання ЗЕД. Потенціал та проблеми створення вільних економічних зон.

Міжнародний науково – технічний обмін. Суть та особливості науково – технічних відноси. Динамічний характер міжнародного науково – технічного обміну. Розвиток трансферу технологій та регулювання науково-технічної сфери. Країни – лідери в сфері розробки і купівлі нових сучасних технологій. Стратегії та економіка трансферу технологій. Регулювання науково-технічного і технічного обміну. Типологічні ознаки міжнародного технологічного трансферу. Сучасні форми міжнародного комерційного трансферу.

Національна та міжнародна системи регулювання. Структура державного управління міжнародною економічною діяльністю. Митні тарифи як засіб регулювання МЕВ. Лібералізація міжнародної торгівлі та її вплив на світову митну систему. Система міжнародних організацій регулювання МЕВ. Функції міжнародних організацій. Роль СОТ в системі регулювання міжнародної торгівлі.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Андреева О.М. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. Київ., 2009.
2. Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ., 2017. 240 с.
3. Головченко В., Кравчук О. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навч. посібник. Київ., 2006.
4. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: підруч. для студ. вузів рек. МОНУ/ Л.М.Горбач, О.В.Плотніков. Київ., 2005.
5. Додонов Р.О. Конфлікт на Сході України у дзеркалі соціально-філософської рефлексії : монографія / Р.О. Додонов, Український інститут стратегій глобального розвитку та адаптації. Вінниця : ГЛОБУС ПРЕСС, 2016. 200 с.
6. Дрьомов С.В. Інститут громадянства як регулятор впливу на стан забезпечення національної безпеки України: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2017. 52 с. \
7. Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. кол.), Т.О. Метельова, В.В. Солошенко – Київ.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с
8. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Київ: Книги – XXI, 2019.
9. Киссинджер Г. Мировой порядок. Москва : АСТ, 2015. 512 с
10. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навч. посіб. / М.С.Дорошко, Р.А.Кривонос, В.П.Крижанівський, Н.Ф.Сербіна. Київ, 2009.
11. Країнознавство: Підручник / В.І.Головченко, М.С.Дорошко, П.М.Ігнат'єв та ін.; За ред. В.П.Крижанівського, В.І.Головченка. Київ, 2009.
12. Лебедева М.М. Мировая политика. Москва, 2004.
13. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин. Львів, 2002.
14. Мандрагеля В. А. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / [В. А. Мандрагеля та ін.]; за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 286 с.
15. Марчук Є. На шляху до НАТО. Київ.: Київ-Париж-Дакар, 2016. 608 с
16. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. 2-ге вид. випр. Київ, 2008.
17. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации / Под ред. П.А. Цыганкова. Москва, 2007.
18. Метельова Т.О. На шляху європейської консолідації: досягнення і втрати політики спільної ідентичності *Зовнішні справи*. 2016. №10. – С. 26–31.

19. Некряч А.І. Реалізація освітніх стандартів ЮНЕСКО – запорука входження України в європейський цивілізаційний простір *Науково-практичне видання «Вища школа»*. Київ: Знання. №3 (140), 2016. С. 11–22.
20. Мировая политика и международные отношения: Учебное пособие / Под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. Санкт-Петербург., 2009.
21. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: навч. посіб. для студ. вузів рек. МОНУ / За ред. Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. Київ, 2004.
22. Міжнародна економіка: Підручник затв. МОНУ / за ред. В.М.Тарасевича. Київ, 2006.
23. Міжнародні відносини (Історія. Теорія. Економіка.) / За ред. М.З. Мальського, Ю.М.Мороза. Львів, 2002.
24. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. Київ., 2008.
25. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: монографія / За заг. ред. професорів С. Шергіна і В. Космини. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. 412 с.
26. Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. / Б.О. Парахонський, Г.М. Яворська. Київ: НІСД, 2015. 100 с. (Сер. «Національна безпека», вип. 10)
27. Потехін О.В. НАТО без України *Зовнішні справи*. 2016. №11. С.8– 13.
28. Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і України / За ред. Кудряченко А.І. Київ.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 140 с.
29. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб.н.п. / За заг. ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова Київ.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 145 с.
30. Тараненко Г.Г. Сучасні тенденції розвитку міжнародної безпеки *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін [Відп. ред. О.В. Бабкіна]. Випуск 19: збірник наукових праць. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С. 138–142.
31. Тараненко Г.Г. Євроінтеграційні перспективи України на сучасному етапі *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін [Відп. ред. О.В.Бабкіна]. Випуск 21: збірник наукових праць. Київ.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. С. 94–99
32. Хонин В.Н. Теория международных отношений. Общая часть. Київ, 2005.

- 33.Цыганков П.А. Теория международных отношений. Москва, 2003.
- 34.Шаклеина Т.А., Байков А.А. Мегатренды: Основные траектории эволюции мирового порядка в XXI веке. Москва : Аспект Пресс, 2015. – 448 с.

Голова фахової атестаційної комісії

(підпис)

(О.М.Маклюк)

(прізвище та ініціали)